

„Chciałbym więcej ptaków, drzew z ptakami...
Więcej blasków, gwiazd, obłoków
Trzciny, kaczek na wodzie
I dalej uchwycić to wszystko rękami,
Ucałować to wszystko ustami
I tak zająć, jak słońce zachodzi.”
Konstanty I. Gałczyński

Temat: Rośliny i zwierzęta Wigierskiego Parku Narodowego

Cele:

- rozpoznawanie gatunków roślin i zwierząt Wigierskiego Parku Narodowego,
- doskonalenie umiejętności posługiwania się przewodnikami do oznaczania roślin i zwierząt,
- utrwalenie zasad zachowania się na terenach chronionych.

Etap edukacyjny: nauczanie blokowe – klasy IV-VI szkoły podstawowej.

Metody: dyskusja, ćwiczenia, obserwacja.

Forma pracy: praca grupowa.

Miejsce i czas realizacji zajęć: ścieżka edukacyjna *Las*, 3 godziny.

Środki dydaktyczne: przewodniki do oznaczania roślin i zwierząt, karty pracy, zdjęcia ptaków, kartoniki z nazwami przystanków do losowania, wskazówki - rymowanki dla poszczególnych grup, koperty z zadaniami do wykonania.

Przebieg zajęć:

Dzielimy uczniów na sześć grup. Każda z grup losuje przystanek na trasie ścieżki edukacyjnej *Las*. Instruktor informuje, że na każdym przystanku została ukryta koperta z zadaniem do wykonania. Zadaniem grupy jest jak najszybsze odnalezienie koperty i rozwiązanie zadania. Dla ułatwienia odnalezienia koperty z zadaniem każda grupa otrzymuje wskazówkę w postaci rymowanki. (Każda z grup porusza się z przewodnikiem. Liczbę grup można zmieniać i przydzielać im po dwa lub trzy zadania).

Podsumowanie:

Po wykonaniu zadania wszyscy uczniowie zbierają się w wyznaczonym przez instruktora miejscu, wymieniają się informacjami, instruktor koryguje i uzupełnia wypowiedzi uczniów. (Lekcja jest uzupełnieniem wiadomości zdobytych w szkole).

Literatura:

Praca zbiorowa, płyta CD: „Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego”, Wigierski Park Narodowy, ARTGRAF Białystok 2002.

Multimedialna Encyklopedia PWN - Biologia, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa 1999.

Anna Łazarska
Szkoła Podstawowa nr 4 w Suwałkach

Kartoniki z nazwami przystanków przeznaczone do losowania przez uczniów:

PRZYSTANEK I – GRAD

PRZYSTANEK III – ŁĘG OLSZOWO-JESIONOWY

PRZYSTANEK IV – BÓR MIESZANY

PRZYSTANEK V – MROWISKO MRÓWKI ĆMAWEJ

PRZYSTANEK VII – ŻEREMIE BOBROWE

PRZYSTANEK VIII – BÓR BAGIENNY PRZY SUCHARZE I

Wskazówki (rymowanki skierowane do poszczególnych grup):

Grupa, która wylosowała Przystanek I *Grąd*

Na tym przystanku niejedna tabliczka informacyjna stoi,
Nikt, kto zwiedza do niej podejść się nie boi
I Ty śmiało podchodź przyjacielu,
Znajdziesz kopertę i szybko dopniesz celu.
(Koperta znajduje się przy jednej z tabliczek informacyjnych).

Grup, która wylosowała Przystanek III *Łęg olszowo- jesionowy*

Pokrzywa zwyczajna, to gatunek znany,
Ale niezbyt przez ludzi lubiany,

Ty jednak tę roślinkę polubisz,
Bo tu zadanie znajdziesz, rozwiązesz, a w lesie się nie zgubisz.
(Koperta została przywiązana do jednej z łodyg pokrzywy).

Grupa, która wylosowała Przystanek IV *Bór mieszany*

Gdy znajdziesz jedną z większych sosenek,
Ptaszek zaśpiewa Ci radosną piosenkę,
Bo jesteś już blisko celu podróży,
Znalazłeś kopertę, szczęście Ci służy.
(Kopertę przyczepiono do charakterystycznej sosny).

Grupa, która wylosowała Przystanek V *Mrowisko mrówki śmawej*

Wśród drzew mrowisko było,
Chyba wiesz, które zwierzę je zrobiło?
Z boczku koperta leżała,
Bardzo ważna, bo w środku zadanie dla Was miała.
(Kopertę ukryto w bezpieczne miejsce, obok mrowiska).

Wskazówka dla grupy, która wylosowała Przystanek VII *Żeremie bobrowe*

Nad sucharem platforma stała,
Żeby bobra młodzież po cichu obserwowała.
Teraz Ty na nią wkroczysz,
Znajdziesz kopertę, wypełnisz kartę, a wiedzą wszystkich zaskoczysz.
(Kopertę przyczepiono do jednej z desek platformy).

Grupa, która wylosowała Przystanek VIII *Bór bagienny przy Sucharze I*

Obserwujcie dokładnie pomostu deski,
Wyostroście zmysły, jak najsprytniejsze pieski,
Znajdźcie kopertę, zadanie skończycie
Westchnijcie z dumą: „Kto ma wiedzę, ten ma życie”.
(Kopertę przyczepiono do deski pomostu).

Zadania znajdujące się w ukrytych na przystankach kopertach:

Zadanie - grupa (Grąd)

Znacie już warstwową budowę lasu. Korzystając z drewnianych podkładek oraz przewodników roślin, uzupełnijcie tabelę. Pamiętajcie, że możecie poruszać się tylko po drewnianym pomoście.

Warstwy lasu	Gatunki roślin
1. Drzewa wysokie	

2. Podszyt	
3. Runo leśne	

Zadanie - grupa (Łęg olszowo- jesionowy)

Wśród ptaków, które najłatwiej zaobserwować na tym przystanku, występują: zięba, kos, sówka, pierwiosnek, rudzik, pokrzewka, sikora, pełzacz leśny, grubodziób, dziwonia, dzwonec. Posługując się przewodnikiem do oznaczania zwierząt, rozpoznajcie przynajmniej cztery gatunki ptaków w ich środowisku naturalnym, krzyżykiem w tabeli zaznaczcie ptaki, które udało się Wam zaobserwować podczas wykonywania zadania. Możecie spróbować wykonać rysunki głów tych ptaków.

Nazwa gatunku obserwowanego ptaka	Rysunek głowy ptaka

Zadanie - grupa (Bór mieszany)

Wśród gatunków charakterystycznych dla roślinności występującej w borze, znajduje się wiele paproci. Z pomocą przewodnika do oznaczania roślin rozpoznaj trzy gatunki paproci i narysuj ich liść.

Gatunek paproci	Rysunek liścia

Napisz, co wiesz o sposobie rozmnażania się paproci:

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
Zdanie - grupa (Mrowisko mrówki ćmawej)

Policz, ile kopców mrówek spotkasz na trasie swej wędrówki.....

Narysuj kopiec mrowiska mrówki ćmawej spotkany na trasie wzdłuż jeziora o nazwie Suchar I. Na rysunku zaznacz główne kierunki geograficzne (płn., płd., wsch., zach.).

W jaki sposób rozpoznałeś te kierunki? Czy znasz inne sposoby określania kierunków geograficznych w terenie?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Dlaczego mówimy, że mrówki są zwierzętami żyjącymi społecznie? Na czym polega taki sposób życia zwierząt?

.....
.....
.....
.....
.....

Zdanie - grupa (Żeremie bobrowe)

Bóbr europejski jest najbardziej charakterystycznym gatunkiem Wigierskiego Parku Narodowego. Korzystając z wiadomości zdobytych w szkole, odpowiedzcie na pytania:

- Jak nazywa się dom bobra?
- Jakie zwierzę znajduje się w herbie Wigierskiego Parku Narodowego?
.....
- W jaki sposób bóbr przystosował się do ziemnowodnego trybu życia?
- W jaki sposób należy zachowywać się w rezerwach ścisłych?

.....
.....
.....

Zadanie - grupa (Bór bagienny przy Sucharze I)

Mchy pokrywają powierzchnię brzegów Suchara I, tworząc pływający mszar torfowcowy. Wypisz rośliny występujące na jego powierzchni. *(Podczas wykonywania zadania korzystaj z przewodnika do oznaczania roślin).*

.....
.....
.....

Odpowiedz też na pytania:

- Co to jest torf i jak powstaje?

.....
.....
.....
.....

- Czy wśród wypisanych gatunków roślin znajduje się roślina owadożerna?

- Podaj jej nazwę: